

Broj 98. siječnja, 2013.

GLASNIK

KOTORVAROŠKOG KRAJA

STATISTIČKI PODATCI IZ ŽUPNIH MATICA u 2012. godini

ŽUPA KOTOR VAROŠ		ŽUPA SOKOLINE		ŽUPA VRBANJCI	
<i>Krštenih:</i>	6	<i>Krštenih:</i>	-	<i>Krštenih:</i>	1
<i>Vjenčanih:</i>	-	<i>Vjenčanih:</i>	-	<i>Vjenčanih:</i>	-
<i>Umrlih:</i>	12	<i>Umrlih:</i>	1	<i>Umrlih:</i>	2
<i>Krizmanih-</i>	-	<i>Krizmanih-</i>	-	<i>Krizmanih-</i>	-

Izdavač:

Župni ured Rođenja B. D. M.

78220 Kotor Varoš

Tel./fax: 051 785 050

E-mail: mladi-kotorvaros@blic.net

www.kotorvaroskadolina.com

Redakcija: Viktorija Barišić, fra Anto Šimunović, fra Petar Karajica, fra Marko Bandalo, fra Zoran Mandić, fra Stipo Karajica, fra Vinko Jelušić, fra Stipo Marčinković, fra Vinko Marković, Luca Koroman

Glavni urednik:

Fra Anto Šimunović

Tehnička obrada: Viktorija Barišić

Lektorica: Luca Koroman

Tiraž: 500 primjeraka

Tiska: "Art Print" Banja Luka

Svi Sveti 2012. godine

Hrvatski narod, prihvaćajući kršćanstvo prije više od 13 stoljeća, kao rijetko koji narod, čvrsto je prionuo uz njegovu bit – nasljedovanje Isusa Krista i to na najteži način – prihvaćajući Isusov križ s vjerom u uskrsnuće i vječni život. Zato su upravo groblja imala i imaju posebno mjesto u pobožnosti Hrvata katolika. Samo se prisjetimo da je Varaždinsko groblje jedno od najljepših u Europi. I još mnoga druga plijene svojom monumentalnošću kao da nas žele podsjetiti na našu ljudsku veličinu ali i ograničenost te otvorenost prema vječnosti.

U našem kotorvaroškom kraju, u tri župe imamo 18 grobalja. Mi ih u dogovoru s vjernicima naših kotorvaroških župa pokušavamo obići barem dva puta godišnje: uz proljetne blagoslove polja i o svetkovini Svih Svetih i Dušnome danu.

Ove 2012. godine, budući su Svi Sveti bili četvrtkom, relativno lako smo obišli, uglavnom u dogovoru s

našim župljanima, svih 18. grobalja i na njima slavili sv. mise za naše pokojne. Relativno lijepo vrijeme, produljeni vikend, i usudujem se reći, prihvatljiv raspored misa po grobljima rezultirali su dobrim posjetom vjernika na sv. misama. Tako je po našoj gruboj evidenciji na misama održanim na grobljima bilo preko 2600 vjernika. Naravno bilo je onih koji su bili i na više grobalja ali i onih koji su izvan

vremena misa posjetili groblja i grobove svojih najmilijih.

Lijepa gesta od većine koja je dolazila bila je paljenje svijeća i molitva kod Spomen obilježja svim našim žrtvama u dvorištu župne crkve u Kotor Varošu i onda odlazak u svoja sela i groblja. Narod koji ne njeguje i ne pazi na svoje korijenje ne može imati ni plodnu budućnost.

Anto Šimunović

Sveti Nikola

Spomendan Svetog Nikole, zaštitnika djece, pomoraca, djevojaka, siromaha, studenata, farmaceuta, pekara, ribara, zatvorenika, trgovaca, putnika te mnogih gradova širom svijeta, obilježava se 6. prosinca. Toga dana, njemu u spomen, roditelji darivaju djecu, a ta tradicija vuče korijene iz brojnih legendi. Najpoznatija od njih govori o dobročinitelju Nikoli koji je noću kradomice darivao siromašnom plemiću zlatnike kako bi mu pomogao oko miraza za udaju svoje tri kćeri. Nikola mu je krišom tijekom noći ubacivao zlatnike kroz dimnjak, a oni su padali ravno u čarape koje su se sušile na ognjištu. Iz te priče razvila se i legenda o čišćenju čizmica i njihova postavljanja na prozor kako bi ih Sveti Nikola napunio darovima i tako nagradio dobru i poslušnu djecu.

Ako čizmice nisu bile dobro očišćene ili je dijete tijekom posljednjih godina dana bilo zločesto, umjesto Svetog Nikole posjetio bi ih Krampus, koji bi im umjesto poklona ostavio zlatnu ili srebrnu šibu kako bi ih upozorio i kaznio za loše ponašanje.

On je mitsko biće koje djecu plaši svojom strašnom pojavom: na licu ima drvenu masku, ovčju kožu te na glavi rogove, a za sobom vuče hrđave lance i zvonca.

Kako sveti Nikola živi daleko, u našu župu je malo zakasnio, nije se pojavio 6. već 9. prosinca jer je imao mnogo posla u drugim župama. Djeca su s nestrpljenjem iščekivala svetog Nikolu koji je s dva anđela došao i

podijelio im darove. Posebno ih je obradovala vijest da ove godine Krampus nije uspio doći jer ga je snijeg zatrpao u Hrvatskoj.

Nakon podjele darova sv. Nikola je otišao i u župu Vrbanjce gdje su ga i tamo s nestrpljenjem dočekala djeca te je i njima uručio darove poručivši djeci da iduće godine neće zakasnuti i poželio da budu još bolji i poslušniji.

Viki

Božić

Među najveće tajne i istine naše vjere spada istina o Božjem utjelovljenju. Iako je svaka istina vjere obavijena tajnom tako da u njezinom prihvaćanju uz dar razuma moramo upotrijebiti milosni dar vjere, nekako istinu o Božjem utjelovljenju najlakše prihvaćamo. Za proslavu svake istine vjere kršćanin se mora pripremiti da bi ju dostojno obilježio. Pripremu proslave Božića obilježava ozbiljnost i radosno iščekivanje. Tako je bilo i u našoj zajednici. Misama zornicama, sitnim odricanjima i pokorom pripremali smo dušu, a uljepšavanjem, uređivanjem, kićenjem i pripremanjem naših crkava i domova i na vanjski način smo željeli pokazati slavljenje Božića.

Uz male jaslice u samoj crkvi, imali smo i jaslice pred župnom crkvom u Kotor Varošu koje su ponajviše izradili Igor Verić uz pomoć brata i sestara te Igora Mandušića. Ova skupina mladih je također očistila i pripremila crkvu za

proslavu Božića.

Uz Mandicu Mandušić i Viktoriju treba spomenuti mlade Veriće: Igor, Petar, Sonja, Lidija, Marijana i Irena. Također i drugi su bili na raspolaganju i pomagali su, ali ovi su bili na „prvoj crti“ kad god je zatrebalo.

Samo vrijeme proslave Božića bilo je ugodno, čak je bio i bijeli Božić sa starim snijegom. Na Polnoćki okupilo se dosta vjernika, preko 500. Misu je predvodio župnik fra Anto koji je pozvao okupljene da ne „božičkujemo bez Boga“. Nakon mise okupljeni su se zadržali uz zagrijavanje kuhanim vinom, rakijom, čajem, toplim kiflama iz pekare Tradicija i pečenicama kojima su nas počastili „Ekipa Wels te njihovi i naši prijatelji“. Ti mladi iz Austrije (Wels, Kaphenberg i dr.) bila je i nositelj prikupljenih sredstava za vatromet koji je ukraasio ponoćno nebo iznad „Kotorvaroške Ljepotice“.

Na Sv. Stjepana smo započeli a na Mladence završili blagoslov kuća

i obitelji u našim župama. Tako smo obišli u župi Kotor Varoš 157 obitelji sa 418 članova, Vrbanjcima 26 obitelji sa 78 članova i župi Sokoline jednu obitelj sa dva člana.

Proslavu Božića ne možemo zamisliti bez brige za siromašne i potrebite. Uz naše uobičajene župne akcije i brigu za najugroženije koje uspjevamo zbrinuti preko posebnih donatora i darova koje dobijemo preko Kruha sv. Ante, također i pojedinci daruju za siromašne. Tako mi je naš župljanin Slavo Petrušić Tojinov, prilikom blagoslovu kuće, rekao da je ispekao dvije pečenice – jednu za sebe a jednu za siromašne. Nije se ograničavao na vjersku pripadnost siromašnih već je darom obradovao i ugroženu pravoslavnu obitelj. To je duh Božića. Treba rušiti granice mržnje, a to je jedino moguće ljubavlju i dobrim djelima. Bogu hvala, on nije u tome jedini primjer. Ima i drugih koji su također tako djelovali po svome srcu.

fra Anto Šimunović

Spomen obilježje hrvatskim žrtvama kotorvaroškog kraja

Spomen obilježje hrvatskim žrtvama našega, kotorvaroškog kraja, koje otkrismo i posvetismo 6. listopada 2012. godine o dvadesetoj godišnjici stradanja našega kraja u zadnjem ratu još nije u potpunosti dovršeno. Još nedostaje KRIŽ koji je u izradi, postolje za kip, poneka ploča i detaljnije uređenje okoliša. Naravno, treba nadodati na ploče i imena onih koji su iz raznih razloga izostavljeni – kod većine je razlog da nije na vrijeme objavljeno. Nadam se da će u to biti ispravljeno kada budemo imali potpune informacije.

Zajedno sa svom projektnom dokumentacijom, kipom koji je rad akademskog kipara Ante Jurkića iz Zagreba te izvedbom, ovo spomen obilježje košta oko 55 000 Eura. Mi

smo do sada prikupili tek oko 25 000 Eura. Da se ne govori napamet, darovatelji se objavljuju u našim medijima – «Glasnik Kotorvaroškog kraja» i naša web stranica «Kotorvaroška Dolina». Mi očekujemo da će svi oni kojima Kotor Varoš i njegove žrtve nešto znače pomoći da ovaj projekt privedemo kraju. Oni kojima je svejedno, neka barem šute i ne šire laži okolo.

Mi smo od autora kipa «Gospa Žalosna – Kotorvaroška žena» naručili jedan broj malih odljevaka koje možete pronaći u Župnom uredu u Kotor Varošu. Cijena kipa je 80 KM.

Kupujući taj kip također pomažete dovršenju ovoga projekta koji je za nas kotorvarošane pitanje časti.

Fra Anto Šimunović

Dijamantni pir

Na misi pred oltarom, 27.12. 2012. godine, na Ivandan u crkvi sv. Franje u Vrbanjcima, obnovili su svoje bračne zavjete Niko Piličić r. 1927. godine i Luca Piličić r. Šubara, r. 1934. godine. Svetu misu predvodio je župnik župe Vrbanjci, fra Marko Bandalo.

Niko i Luca vjenčali su se 20.01.1952. godine. Izrodili su devetoro djece, dobili 29 unučadi i 11 praunučadi. U današnje vrijeme kada skoro svaki treći ili četvrti brak završi razvodom ili čovjek ne doživi često 60 godina života ovo je svijetli primjer dugogodišnje ljubavi. U 61. godini braka prošli su puno toga i lijepoga i ružnoga ali sloga i zajednički jezik sve prevaziđe. Za dug i uspješan brak nemaju drugi recept osim poštovanja, ljubavi i razumijevanja jednog prema drugom. Presretni su što su dočekali toliko zajedničkih godina. Ovaj jubilej može biti svima na primjer. Bračni savez muža i žene nije samo ljudska

ustanova koja bi računala na silu i moć, već je ovaj savez božanska ustanova u kojoj treba da vlada ljubav, poštovanje, razumijevanje jer je Bog prilikom njihovog sklapanja bio im svjedokom.

Kako kažu Niko i Luca «isplatilo se».

Niki i Luci želimo puno zdravlja, veselja i da ih prati Božji blagoslov u svim narednim godinama.

Fra Marko Bandalo

Krštenje u našoj župi

Dana 27.12.2012.godine u našoj kotorvaroškoj ljepotici pod svečanom pučkom misom kršten je Antonio Karajica, drugo dijete roditelja Ilije i Gordane Karajica. Inače, roditelji maloga Antonija žive i rade u Zagrebu.

Sakrament krštenja podijelio je fra Petar Karajica uz koncelebraciju fra Ante Šimunovića, župnika. Krštenje je sakrament kojim postajemo djeca Božja. Svim krštenicima potreban je poslije krštenja rast u vjeri. Pomoć roditelja vrlo je važna za razvoj krsne milosti. Dio odgovornosti u razvoju i očuvanju milosti primljene krštenjem snosi kum ali i cijela župna zajednica.

Za našu župnu zajednicu ovo je veliki događaj, pogotovo u ovo vrijeme kad mnogi pomisle da ovdje više nema života. Crkva je prošla mnoge kušnje i patnje u ovom kraju, ali evo i ova krštenja su pokazatelj da je Crkva sve to nadživjela i da povijest okreće novu stranicu za ovaj kraj. Ukoliko budemo

imali ovakvih hrabrih roditelja koji će biti spremni davati se u ljubavi za svoju djecu sigurno je to da ovaj kraj neće opustjeti. Da se to ne bi dogodilo moramo biti spremni na žrtvu, a zar u današnjem vremenu ima veće žrtve nego li biti čestit otac i čestita majka, biti darovatelj života. Tu se traži velika žrtva, ali Bog svaku žrtvu obilno

blagoslivlja i zato nemojmo bježati od žrtve, jer nas Bog po žrtvi posvećuje i čini sretnima. Narod koji je spreman na žrtvu nikad neće nestati.

Hrabrim roditeljima želimo strpljivost u odgoju te Božji blagoslov u odgovornom zadatku kršćanskog odgoja djece, u katoličkoj vjeri.

Viki

Akcije naših župljana

Godinama, a ne znamo im više ni broj mladih iz Welsa i prijatelji (kažemo mladi iz Welsa ali u tu skupinu spadaju mnogi i iz drugih gradova i država, a to znaju oni) opet su na djelu. Ne napisati o njihovoj dobroti, pažnji, osjećanju za bližnjega bio bi grijeh.

Jedne davne, neke 2005. godine došli su na ideju da izdvajaju po 10 Eura za potrebe naših samih i bolesnih. Što je danas 10 Eura? Nekome mnogo a nekome jedno piće, cigareta. I to traje jedan sat. A kad odvajash za nekoga potrebnog 10 Eura ili više ili manje, pa kad se njih više udruži to je već nešto veliko. Svakog Božića su na djelu i ne samo na Božić, Uskrs, već i sve druge ideje i akcije oni uvijek podržavaju

I ovog Božića obišli su naše samce, bolesne i potrebite, darovali ih sa paketom hrane, kolačima, novcu.

Zanimljivo je kako se ljudi lako organiziraju kad treba činiti dobro?! Ovu njihovu akciju podržavaju mnogi koji nemaju veze sa Kotor Varošom. Čuli su za njih i pridružili im se. Primjer takvih je i Udruga «Malenih» iz Welsa koja već

godinama podupire njihovu akciju sa novčanim prilogom. Što čovjek onda reći za takve ljude osim da imaju veliko, veliko srce Takve ljude ne treba nagovarati jer tko želi pomoći uvijek nađe načina. A oni su ga našli. Hvala im u ime svih naših župljana.

Ovom prilikom moramo spomenuti i pekara «Tradiciju» i njihove vlasnike Borku i Dragana Juričevića. Pisali smo i o njima da već godinama daruju vruće kifle za Božić, peretke i kolače za Caritas i mnogo toga. I ove godine pekara «Tradicija» je darovala u Caritas Banja Luka 30 kg kolača koji su podijeljeni potrebnima a za Ponočku svi smo se sladili njihovim toplim kiflama.

«SIM Tehnika» iz Šibova ove godine je donirala za župnu kuću 1.000 KM. Što čovjek može reći za takve geste i takvu dobrotu. Možemo biti sretni što imamo takve ljude velika srca koji ne žale ni novac ni vrijeme da bi pomogli i uljepšali drugima Božić.

Još jednom, u ime župnog ureda i župne zajednice, od srca hvala svima koji su omogućili da ovaj Božić bude ovakav kakav je bio!

Viki

Zahvaljujem se udruzi „Prijatelji malenih“ na primljenoj novčanoj pomoći u iznosu

od 300 Eura.

PRIJATELJI
2012

Božićni kolači

Kad smo prošle godine na dan Caritasa pripremili i ponudili našim župljanima kolače koje smo sami pripremili vidjeli smo da je to bio pun pogodak. Za Uskrs smo ponovili akciju i prodali sve kolače. Bili sretni i ponosni.

Ovog Božića smo ponudili malo veću količinu kolača i opet uspjeli. Kolači su se uspjeli zadržati dan, dva u župnom uredu i u rekordnom roku su prodati. Opet uspješna akcija. Interesantno je kako je ova akcija uspješna i kako su se žene opet rado odazvale i nove nam se pridružile.

U ovoj akciji sudjelovale su: Mandica Mandušić, Janja Barišić, Ivka, Borka, Branka, Mira, Nataša i Milijana Juričević, Ljubica Lovrenović, Luca Marković, Ivanka Antunović, Ankica Verić, Klara Nikolić, Štefica Kovač, Miladinka Marković, Ankica Verić, Anđa Tomić, Viktorija Barišić.

Sav prihod od prodaje božićnih kolača u iznosu od 550 KM doniran je u Župni Caritas *Viki*

Osmo kotorvaroško sijelo

U Vatrogasnom domu u Velikoj kod Požege 28. prosinca 2012. održana je *Kotorvaroška večer* kao nastavak sedam dosadašnjih kotorvaroških sijela, velikih okupljanja prognanih kotorvaroških Hrvata, koje svake godine istog datuma organizira Udruga raseljenih Hrvata kotorvaroške doline iz Kaptola kod Požege. Utemeljitelj udruge Marko Kljajić, dosadašnja predsjednica Katica Pavlović i sadašnja predsjednica Ivanka Ivić ističu kako trajno u svojim srcima i mislima imaju svoj rodni zavičaj, svoj Kotor Varoš, kao i svi drugi prognani kotorvaroški Hrvati.

Na sijelu je bilo više stotina prognanih Kotorvarošana iz Hrvatske,

Slovenije i zapadnoeuropskih zemalja. Dobrodošlicu poželio im je tajnik udruge i voditelj programa Milorad Bandalo koji je istaknuo da je ovo sijelo organizirano u malo drukčijem obliku nego prethodnih godina; uz ostalo, nije bilo posebnih pozivnica za uzvanike i goste.

Među gostima bio je dr. Marijan Cesarik, doministar zdravstva RH, načelnik općine Velika Vlado Boban, gradonačelnik Kutjeva Ivica Nikolić, savjetnik gradonačelnika Požege Ivan Čolak, vijećnik Skupštine općine Kotor Varoš Ivica Marčinković, predsjednik Udruge veterana domovinskog rata Kotor Varoš Veso Marković, župnik župe Velika vlč.

Marijo Sanić, župnik župe Sućuraj na otoku Hvaru fra Stipo Marčinković i sestra Margareta Vilus.

Na sijelu su nastupili članovi HKUD-a „Hrvoje Vukčić Hrvatinić“, iz Velike s istoimenim dječjim KUD-om. Za cjelovečernji glazbeni program pobrinuli su se članovi grupe «San» iz Slavonske Požege. Oni su i na dosadašnjim sijelima bili uz prognane kotorvaroške Hrvate koji su i na ovom sijelu, uz iced i piće, mogli razmjeniti informacije o događajima vezanim uz Kotor Varoš tijekom 2012. godine. Odigrana je i prigodna tombola, a nazočni su mogli kupiti razne suvenire s kotorvaroškom tematikom.

Iz Kotor Varoša je 1992. godine protjerano više od jedanaest tisuća Hrvata. Sada ih je tamo manje od 250 i to uglavnom onih starijih. Crkve i crkveni objekti uništeni su kao i obiteljske kuće i gospodarski objekti. Mnoga hrvatska sela jednostavno su nestala kao i cijela župa Sokoline u kojoj danas više nitko ne živi.

Stoga je tuga i nostalgija prognanih Kotorvaroških Hrvata izražena i na ovom sijelu u pjesmi: *Evo sijela Kotor Varoš kraja, dobre pjesme, lijepog običaja. Evo, suza u oku se krije, ovo mi je sijelo najmilije.*

*Sl. Požege, 28. prosinca 2012.
Stipo Marčinković*

Župa Kotor Varoš

ŽUPA VRBANJCI

Prema stanju župa vrbanske župe, načinjenom brzo nakon osnutka ove župe, u Postolju su obitavala slijedeća katolička domaćinstva:

ANTUNOVIĆA Stipe
JEKIĆA Ive, Jure i Mate
ČOLIĆA Jozipa i Matije
KRŠIĆA Marka
DŽOMBIĆA Jozipa
TOPALOVIĆA Grge

Godine 1986. u Postolju su živjele katoličke obitelji:

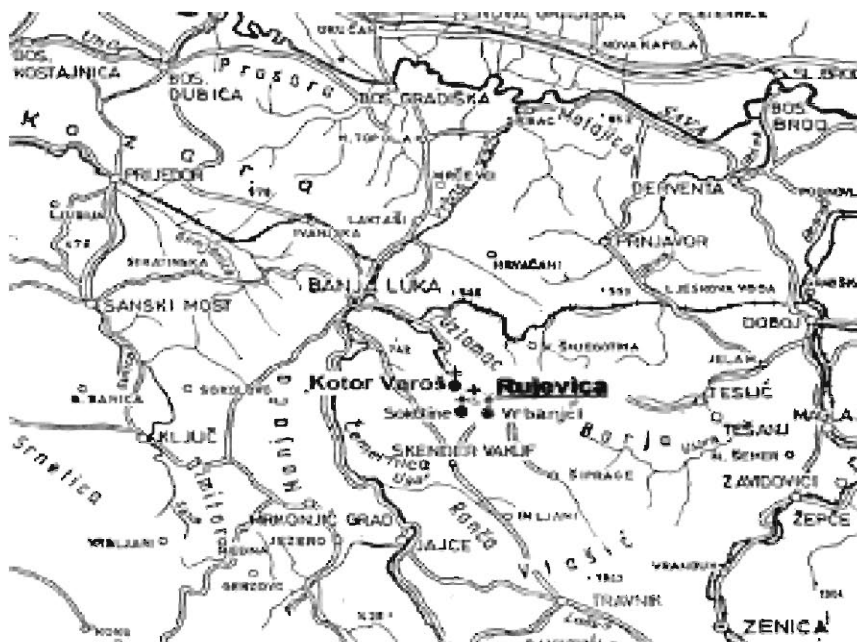
- Antunović (1),
- Anušić (1),
- Babić (1),
- Bjelobrk (1),
- Čolić (6),
- Dujman (1),
- Jekić (1),
- Jozić (2),
- Perić (5), i
- Vidović (1).

Statistički tabelarni pregled Postolja

GOD.	DOMAĆ.	VJERNICI
1891.	-	34
1899.	-	32
1935.	-	35
1960.	-	69
1986.	20	104

RUJEVICA

Od župne crkve udaljena je oko 4 km. Ima svoje groblje i u njemu kapelicu, u kojoj se djeci drži vjeronauk, a u vrijeme proljetnog i jesenskih blagoslova govori sv. misa.

Apostolski vikar biskup fra Matija Delivić bilježi 1737. da u Rujevici žive slijedeća katolička domaćinstva:

DOMAĆINSTVA	VJERNICI
Ruevac Grgo	14
Ruevac Franjo	9
Ruevac Mato	9
Ruevac Marko	5
	37

U izvješću apostolskog vikara biskupa fra Marijana Bogdanovića iz godine 1768. znatno je veći i broj

domaćinstava i vjernika. Izgledalo je ovako:

DOMAĆINSTVA	VJERNICI
Ruiević Mato	11
Ruiević Andrija	12
Ruiević Grgo	19
Ruiević Mato	4
Ruiević Marko	6
Čombić Petar	3
Kulauzović Marko	11
Kulauzović Anto	12
Kulauzović Toma	10
Franković Filip	20

Svjetlo riječi, Sarajevo, 1989., str. 139.-140

Svetost glazbe

Čitatelje Glasnika podsjećam na našeg Kotorvarošanina, profesora glazbe na Franjevačkoj teologiji u Sarajevu.

Glazba se javlja vrlo rano u kršćanskim obredima: poznato nam je ambrozijansko pjevanje – vrlo davno kodificirao ga milanski biskup Ambrozije (339. – 397.), pa gregorijansko pjevanje – pape Grgura Velikog (540. – 604.) a oko tisućite godine u crkvama Zapadne Europe javljaju se orgulje. Možete li nam objasniti pojmove: liturgijska, vjerska i duhovna glazba?

Zanimljivo je da ste se odmah na početku spontano dotakli teme kojom sam se u posljednje vrijeme intenzivnije bavio, naime, magistrirao sam ove (2012) godine u veljači, upravo temom o glazbi u ranom kršćanstvu. Jedno od interesantnijih poglavlja u priči o glazbi ranog kršćanstva su instrumenti i svjetovna glazba. Crkveni oci su se iz petnih žila trudili liturgijski prostor držati čistim od instrumenata, a u svojim spisima kršćane su uporno opominjali da ne sudjeluju u zabavama antičkog svijeta. Taj svijet je za njih poganski, odnosno bezbožan, pa su njihove zabave, na kojima je bilo razuzdane pjesme i plesa i na kojima su se koristila razna glazbala, u očima crkvenih otaca bile opasnost za kršćanski svijet, koji bi lako mogao biti zaveden u nemoral i idolatriju. Tako se zarana u kršćanstvu

počeo profilirati stil liturgijskog pjevanja, koje se razvijalo uvijek u smjeru pročišćavanja i teksta i melodije, ka formi u kojoj će biti odstranjeni kičasti i previše čuvstveni elementi. Tako je nastao gregorijanski koral, koji se i danas u Crkvi službeno smatra najuzvišenijim oblikom liturgijskog pjevanja.

Što se tiče pojmova vjerska i duhovna glazba: oni su širi i obuhvaćaju razne glazbene forme, od pučkih popijevki do duhovnih šansona za mlade, a u duhovnu glazbu spadaju i polifonija, te razni oblici umjetničke (klasične) glazbe duhovnog sadržaja.

Drugi vatikanski sabor (nedavno je obilježena 50. obljetnica početka zasjedanja) govori o svetoj glazbi. Kako čitatelju Glasnika objasniti svetost glazbe?

Pojam "svet" ima složen teološki sadržaj koji, ovisno o kontekstu, može biti užeg i šireg značenja. Mistična duhovnost kaže da sve što jest – jest sveto, jer je u svome postojanju povezano s izvorom sve stvarnosti, s Bogom. I kamen i drvo su sveti. Ovdje, međutim, nemamo prostora za raspravu ove vrste. Sveta glazba je pojam koji jednostavno znači da se radi o glazbi koja je namijenjena liturgijskim (svetim) činima, obredima, pa

stoga podliježe zadanim kriterijima. Glazba skupa s ostalim dijelovima i vidovima bogolužja ima svrhu uzdižanja čovječjeg duha, to jest njegova približavanja Bogu. Što je nešto bliže Bogu, to ima veći stupanj svetosti. Koliko su određeni liturgijski glazbeni komadi uspjeli u tom smislu, drugo je pitanje. Postoji mnogo neliturgijske, svjetovne glazbe, koja u sebi ima mnogo svetosti, uzdiže čovjekov duh. Tu spadaju mnogi primjeri klasične glazbe.

Tko određuje što se može pjevati i svirati za vrijeme mise?

Postoji nekoliko službenih vatikanskih dokumenata koji govore o crkvenoj glazbi, i daju opće smjernice za njezino oblikovanje. Realizacija se događa na razini biskupija i biskupskih konferencija, koje izdaju crkvene pjesmarice i određuju što je prikladno za liturgiju. Postoji mnogo prostora za improvizaciju, u smislu da ne mora svaka novonastala pjesma proći cenzuru i dobiti odobrenje službenih autoriteta. Župnik će u svojoj župi dopustiti razne pjesme koje mogu biti prikladne. Događa se da se u crkvi zapjevaju i pjesme kakve tekstom i glazbom nisu baš posve pogodne (često su u pitanju novonastale šansone za mlade), ili načini izvedbe koji ne odgovaraju crkvenom prostoru (primjerice sastav s električnim gitarama i bubnjevima). U pogledu ovoga drugoga, ne radi se o tome da je nešto profano i bezbožno, nego više o praktičnim razlozima: u crkvenoj akustici bubnjevi prave previše buke, miješaju zvuk, a prenatravan ritam nije prikladan ako se hoće meditirati i moliti.

Nakon ovih, tako reći stručnih pitanja, predstavite se kratko Glasnikovim čitateljima. Djetinjstvo u Podbrđu, Franjevačka gimnazija, pa rat te izbjeglištvo s Gimnazijom, pa studij teologije također u izbjeglištvu i povratak u Sarajevo – to vrijeme ćemo ostaviti prošlosti. Nas zanima vrijeme poslije mlade mise.

Mladu misu imao sam 2000. godine u kotorvaroškoj župnoj crkvi zajedno sa svojim školskim kolegom don Slavom Grgićem iz Novog Sela. Događaj je prošao bolje nego što smo očekivali: lijepo i svečano organiziran, s mnogo prisutnih vjernika Kotorvarošana, i bez ijednog incidenta, iako je to bilo još uvijek osjetljivo vrijeme. Poslije mlade mise mene je čekala kapelanska služba u Beogradu. Tada je zvučalo neobično da netko ide u Beograd za kapelana, ali u tom gradu mi bosanski fratri imamo vrlo lijepu crkvu sv. Ante Padovanskog i župu, gdje sam upoznao dosta dragih ljudi. Kroz godinu dana boravka tamo nisam doživio ništa neugodno. Radio sam uobičajene župne poslove, uz nešto više angažmana u radu s mladima, i pripremao se za studij glazbe vježbajući klavir, harmoniju i kontrapunkt. Godine 2001. upisao sam Muzičku akademiju u Sarajevu i tu diplomirao 2006. Iste godine postao sam pomoćni odgojitelj bogoslova na našoj teologiji u Sarajevu. Godine 2008. upisao sam postdiplomski studij na sarajevskoj muzičkoj akademiji, te počeo predavati glazbu na Franjevačkoj teologiji, a bogoslovski pjevački zbor vodio sam od dolaska na teologiju 2006. Kao što sam rekao, ove godine sam magistrirao na muzikologiji, a radim ono što i do sada: predajem glazbu, vodim zbor i druge glazbene aktivnosti na Franjevačkoj teologiji u Sarajevu.

Jeste li se, nakon studija teologije, odlučili baviti glazbom ili je to neka ranije vazda prisutna ljubav prema muzici?

To je ljubav i strast od djetinjstva. U djetinjstvu nisam imao nekog instrumenta pa sam sebi pravio frulice od maslačkove stabljike: kad se jedan kraj stabljike stanji dobije se pisak, a žiletom sam izrezivao rupice po sredini, za različite tonove. Takav "instrument" je redovno bio za jednokratnu uporabu. Šašavo, znam. Mama mi je jednom u Banjoj Luci na pijaci kupila nekakvu plastičnu frulu, pa sam neko vrijeme oduševljeno ćurlikao na tome. Neću nikad zaboraviti šesti razred osnovne škole, kad mi je tata kupio gitaru, i svoj prvi

dotir s tim instrumentom. Bio sam uzbuđen i sretan.

Spomenuli ste magistarsku radnju o glazbi u ranom kršćanstvu. Ali prije toga ste diplomirali na Muzičkoj akademiji u Sarajevu radnjom o fra Nenadu Dujiću, skladatelju, zborovodi i profesoru glazbe. U listopadu 2011. u franjevačkom samostanu Duha Svetoga u Fojnici obilježena je stota obljetnica rođenja fra Nenada. Predvodili ste misno slavlje i održali predavanje. Vrlo kratko upoznajte naše čitatelje s tim vrsnim glazbenikom rođenim u okolici Busovače.

To je bio čovjek koji je znao skladati jednostavnu a vrlo dopadljivu i lijepu duhovnu i liturgijsku pjesmu, najčešće obrađenu za muški ili mješoviti zbor, i to nikad prezahtjevno da običniji pjevači ne bi mogli svladati dionice. Unatoč prisiljenosti da vodi računa o ograničenim pjevačkim mogućnostima, fra Nenad je uspijevaio napraviti vrlo lijepe skladbe za zbor. Neke skladbe su mu i umjetnički veoma vrijedne (primjerice "Ti si sunce svijeta"). Žao mi je što nije duže poživio i ostavio nam više svojih djela. Od starijih fratara, koji su bili njegovi učenici i pjevači u zboru, saznao sam da je bio divan čovjek: dobričina, društven, opušten i duhovit.

Jesu li mladi franjevci, pa i laici koji studiraju teologiju zainteresirani za glazbu ili im taj studijski predmet dođe kao još jedan teret.

Ja se trudim da predmet ne bude pretežak, ali ni prelagan – mora se steći određeno znanje. Nastojim probuditi interes i gradivo prikazati zanimljivim koliko se može. Kod studenata postoji relativno dobar odaziv i interes. Tu je, nažalost, posrijedi i jedan društveni problem: glazba se, uz likovni i tjelesni odgoj, na našim prostorima u osnovnim i srednjim školama smatra sporednim, nevažnim predmetom. U glavama mladih formira se tako stav da se radi o nečemu što je bagatela, ili što je rezervirano samo za one koji se rode s interesom i talentom. A u antičkoj Grčkoj glazba je spadala u temeljni sustav obrazovanja, nezaobilazan predmet u pripremi za filozofiju...

Što studenti teologije moraju naučiti o glazbi, moraju li biti

glazbeni stručnjaci?

Pitanje je na mjestu, ali osvrnut ću se najprije na izraz da se nešto "mora" naučiti. Obično ono što moramo doživljavamo kao prisilu i tjeranje, i tada to ne volimo. Ako i svladamo zadanu građu, brzo zaboravljamo. Pokušavam studente zainteresirati, da u glazbi prepoznaju nešto lijepo. Ali svakako postoji program koji "moraju" prijeći: osnove teorije glazbe, stilove umjetničke glazbe i gregorijansko pjevanje.

Na Teologiji se organiziraju mnoga zbivanja koja su popraćena glazbom, a evo i Božić je pred vratima, što se priprema na Teologiji u Nedžarićima.

Imamo uobičajenu božićnu priredbu: glavni sadržaj je predstava koju igraju naši studenti, a na početku i na kraju su glazbene točke, jedna zborna višeglasna iz repertoara klasike, druga u pop-rock aranžmanu (VIS Jukić) i treća koju izvodi tamburaški sastav.

Uz sve te obveze redovito u Svjetlu riječi objavljujete vrlo zanimljive članke, naravno o glazbi. U jednom tom članku pisali ste o utjecaju glazbe na psihu i tamo ste naveli jedno zanimljivo zbivanje iz života Pitagore (grčki filozof 582. – 496. pr. Kr). Vidjevši razjarena zaljubljenika koji u pratnji frulaša ide zapaliti kuću svoje djevojke jer ju je vidio s drugim, Pitagora preporučio frulašu da svira drugu melodiju i mladić se smiri. Umjesto farmaceutskih sredstava za umirenje preporučite, i čitateljima kada su uznemireni, kakvu notnu tabletu.

Glazba je zaista čudesna, samo to trebate otkriti, a za to treba malo truda i razvijanja ukusa. Nema recepta, razne stvari različito djeluju na različite ljude. Ali za primjer: ako netko ima želju upoznati klasiku, može krenuti s Vivaldijem, vrlo je lagan i pitak, ugodan i razigran, a umjetnički vrijedan. Iz njegovog "Četiri godišnja doba" poslušajte njegovu "Zimu", i oslušajte kako je Vivaldi u tonovima vidio taj ugođaj. Ili možda: Händel, iz oratorija "Mesija" stavak pod naslovom "For unto us a child is born". To je prekrasna glazba.

Razgovarala Luca Koroman

Moj rad i boravak u Kotor Varošu

Ja radim doktorat na Institutu za Razvojne Studije, Sussex Univerzitet u Velikoj Britaniji. Cilj moje studije je da istraži društvene procese u lokalnim zajednicama tokom poslijeratnog perioda. Svrha istraživanja je da prikupi detaljne i bogate informacije o svakodnevnom životu ljudi, da bi se postiglo razumjevanje o tome kako žive danas i koje su korake morali poduzeti da bi se adaptirali na novonastalu situaciju. Ove procese je bitno istražiti da bismo postigli razumjevanje o tome kako i u kolikoj mjeri su se zajednice promjenile. Moja studija se provodi u zajednicama koje su bile izložene nasilju i razaranju tijekom rata u BiH 1992-1995.

Povodom istraživanja za ovu studiju, da bih spoznala iskustva ljudi preko direktnog kontakta i razgovora sa njima, ja u svakoj zajednici provodim oko 3 mjeseca tokom 2012 godine.

U oktobru mjesecu ove godine sam stigla u Kotor Varoš. Kada krenete put istraživanja neke nove sredine nikada ne znate šta vas očekuje. Stignete u neko mjesto gde nikoga ne poznajete i krenete polako sklapati sliku o vašem novom okruženju. Kada uđete u grad, rat nije prva stvar na koju pomislite. U glavnoj ulici nema tragova razaranja, pokoji objekat propada ali ne više nego što bi to bilo uobičajeno na nekom

drugom mjestu. Kuće umiru svuda gde ljudi ne žive u njima. Kada počnete da razmišljate o stanovnicima koji ne žive više u tim napuštenim kućama, nameće se pitanje zašto su otišli? I da li će se ikada vratiti? Iz razgovora sa ljudima u gradu saznajem o dve vrste odlaska. Jedna je uzrok ova ratom kada se napuštala kuća, imovina, sve što imate, terajući vas da krenete u nepoznato. Druga vrsta odlaska je mnogo teža, one iz koje povratka nema. Ljudi kažu 'Bogu hvala da smo svi preživjeli' ili 'Bogu hvala da nismo izgubili nikog svog', jer to je najteže.

Iz Kotor Varoši je otišlo puno stanovnika. Jedan aspekt posmatranja ovih ljudi, mada možda ne najbitniji, je etnička struktura onih koji su otišli. Međutim, ono što ostavlja mnogo jači utisak je praznina koju nastaje za ovim ljudima. Mnoga naseljena mesta u Kotor Varoškoj opštini su ostala pusta. Prolazite pored napuštenih kuća, pogađa vas nedostatak života oko njih, nedostatak svetlosti u prozorima i glasovi ljudi. Svuda je tišina. U Kotor Varoš sam stigla iz Sarajeva, preko Travnika i Skender Vakufa. Prošla sam kroz Viševce i Sokoline, obasjane suncem i prazne. Poželite da se zaustavite i saznate više o životu ljudi iz tih kuća ali nemate koga da pitate. Upućeni ste na one koji sada žive u

Kotor Varošu i koji mogu da vam ispričaju o sebi, o onima koji su otišli ili o novo pridošlima sa kojima, čini se, ima mnogo manje kontakata. Razlog je jednostavan po onima sa kojima sam pričala – potrebno je vreme da se ljudi upoznaju i zbliže.

Mene, kao istraživača, naravno zanima da saznam više o životu ljudi u Kotor Varošu, kako se snalaze nakon rata, njihov svakodnevni život. Jedna osoba mi je rekla 'Ljudi su umetnici u preživljavanju'. Najviše ljudi je zabrinuto zbog ekonomske situacije, nedostatka posla i stabilnosti. Neki imaju stalni posao ali ima mnogo više onih koji ga nemaju. Ali, nekako se snalaze. I brinu jedni o drugima – o svojim komšijama, prijateljima i poznanicima! I hoće da vam pomognu. Jedna žena mi je ispričala kako je nako rata vodila brigu o svojoj veoma bolesnoj komšinici koja je druge etničke propadnosti. Nije želela da odbije jer su se poznavali čitavog života. Lični, međuljudski odnosi čini se ostaju ne narušenim ratnim dejstvima. Tradicionalno gostoprimstvo i običaj da se pomogne, takođe. Prvih par dana po dolasku u Kotor Varoš sam tražila stan. Pomagao mi je jedan Kotorvarošanin, išao sa mnom i obilazio svaki stan koji je bio na ponudi. A pre toga me nikada nije sreo. U kuće gde sam otišla uvek su me pitali jesam li žedna i gladna.

Potrebno je puno hrabrosti da prilazite nepoznatim ljudima i da ih pitate o njihovim životima. Ne zbog samoga čina upoznavanja već zbog onoga što ćete saznati, što će sa vama želeti da podele ili ne. Životne sudbine umeju biti teške a pogotovo kada se odnose na preživljavanje rata i oporavak nakon istog, a u Kotor Varoši je puno ovakvih sudbina.

Marika Djolai

Autor je doktorski kandidat na Institutu za Razvojne Studije, Sussex Univerziteti nosilac Istraživačkog Granta Leverhulme Fondacije, Velika Britanija.

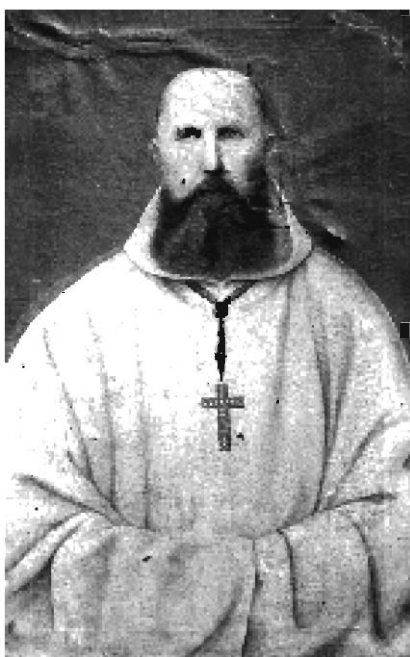
Priredio: mons. Ivica Božinović

Banjalučki trapisti (11)

Prošle godine navršilo se 140 godina od dolaska prvih trapista u Delibašino selo kod Banje Luke i 100 godina od smrti osnivača samostana Marija Zvijezda oca Franza Pfannera. Ove obljetnice povod su da se opet progovori o njima i njihovim velikim zaslugama za sveukupni razvoj Banje Luke i njezina kraja. Nažalost, riječ je o zaslugama koje su proteklih desetljeća premalo vrednovane i zaboravljene.

Smrću opata Bonaventure Prvog opatija Marija Zvijezda ostala je bez poglavara. Stoga su se braća s pravom glasa sabrala na izbor novoga opata 30. siječnja (januara) 1894. godine. Izboru je predsjedao u ime reda dom Mahalija, opat ašelski. Kao svjedoci bili su prisutni fra Alojzije Mišić, župnik i gvardijan petrićevački (kasnije biskup mostarski) i vlč. Karl Gabl, župnik mahovljanski. Izabrali su o. Dominika Assfalga, dotadašnjeg priora samostana.

Opat Dominik rođen je 22. listopada (oktobra) 1847. godine u Grundsheimu, u Warttembergu. Krsno ime mu je Franz Xaver. Bio je najstariji sin uglednog posjednika, koji je rano umro. Nakon očeve smrti vođenje imanja i brigu o cijeloj obitelji preuzeo je Franz Xaver. Kad su mu braća i sestre dovoljno odrasli i ojačali da mogu voditi brigu sami o sebi, odlučio je stupiti u redovnike. Njegov župnik mu je predložio samostan u Bosni. Dana 22. prosinca (decembra) 1877. došao je u Mariju Zvijezdu.

Ulaskom u samostan dobio je ime Dominik. O. Franz Pfanner uočio je da se radi o izuzetno nadarenom mladiću i poslao ga je na studije. Dominik je želio poći s o. Franzem u Afriku, ali ovaj mu to nije dopustio jer ga je smatrao potrebnijim u Mariji Zvijezdi. Doživotne trapističke zavjete položio je 1883. godine, a za svećenika je zaređen 1888. godine. Opat Bonaventura imenovao ga je 15. kolovoza (avgusta) 1888. godine priorom i učiteljem novaka. Bio je također godinu dana direktor sirotišta (1890).

Izbor novog opata Marije Zvijezde potvrdio je 12. veljače (februara) 1894. godine general reda dom Sebastijan Wyard, a ustoličio ga je dom Jean Baptist Epalle, opat rajhenburški. Za opata ga je posvetio 15. travnja (aprila) biskup banjalučki fra Marijan Marković. Novi opat je u svoj grb stavio natpis: "In omnibus caritas" ("U svemu ljubav"). Vrijeme će pokazati da je doista njegova služba opata u svemu bila prožeta djelotvornom ljubavlju.

Uspostava priorata u Zemuniku

Prva briga novoizabranog opata Dominika bila je nastavak radova u filijali Zemunik kod Zadra. Naime, radi iznenadne smrti njegova prethodnika tamo je privremeno sve bilo stalo. Otputovao je nakon ustoličenja u Zemunik i odredio mjesto gradnje samostana. Gradnja samostana i samostanskih zgrada dobro je napredovala i 1886. godine opat Bonaventura blagoslovio je novi samostan. Iste godine primljeni su i prvi dječaci u sirotište, te je tako ispunjena svrha zadužbine gospođe Fontanella.

Generalni kapitul reda dopustio je 1896. godine da se u Zemuniku uspostavi priorat. Stoga opat Dominik

premjesta tamo iz Marije Zvijezde još nekoliko braće, koji 30. kolovoza (avgusta) 1896. izabraše prvog priora novoosnovane filijale. Bio je to o. Otto Johle, dotadašnji superior.

Dom naučnika

Dalja briga opata Dominika bili su dječaci koji su izlazili iz sirotišta u kojem su završili osnovnu školu. Oni, koji nisu bili nadareni za nastavak školovanja u srednjim školama, zapošljavali su se. Događalo se često da su zbog nemara poslodavaca ili zavedeni lošim primjerom postajali skitnice i propadali. Stoga on već u prvoj godini svoje opatske službe 1894. osniva "Dom naučnika". Ponudio je izučavanje raznih zanata, koje su dječaci uz pristanak roditelja ili skrbnika mogli izabrati. Onima, koji su primljeni, samostan bi tijekom školovanja davao besplatan stan, hranu i odijelo. Njihova jedina obveza bila je slušati svoje odgojitelje i majstore, odnosno marljivo učiti odabrani zanat. Uz učenje zanata u trapističkim radionicama, s vremenom se razvijala i naučnička škola u kojoj su mladići dopunjavali znanja iz osnovne škole. Poučavani su vjeronauku, knjigovodstvu, stručnom crtanju, obrtničkom dopisivanju, glazbi i dr.

U početku su pitomci stanovali u privremenim stanovima, a 1900. godine sagrađen je "Dom naučnika". Dom je bio otvoren za one koji su izlazili iz sirotišta, ali i za drugu mušku mladež. U domu je obično bilo smješteno pedesetak mladića, koji su imali mogućnosti izabrati 23 različita zanata. Od osnutka do 1928. godine kroz "Dom naučnika" prošao je 351 pitomac iz raznih zemalja: Bosne, Austrije, Slovenije, Njemačke, Mađarske, Hrvatske, Italije, Bukovine, Galicije, Moravske, Češke, Bugarske, Rusije... Europa u malom!

List su potpisivali majstor koji je obučavao mladog pomoćnika i upravitelj samostana.

Trapisti su običavali svršene zanatlije darivati najosnovanijim alatom, kako bi mogli dalje samostalno privređivati.

O prvim godinama života ove ustanove kroničar bilježi: "Ova ustanova u samostanu datira od godine 1894, a osnovao ju je o. opat Dominik prve godine svoga opetovanja. Kako je osnivač bio osobiti prijatelj mladeži, to se vidi i po ovoj ustanovi, jer joj je svrha vrlo plemenita i njome se nastojalo što bolje usavršiti svoje gojence u njihovim zvanjima, tako da izlaze odatle kao potpuno spremni majstori..."

Spočetka su u ovom domu bila smještena uz naučnike i četiri đaka, koji su pohađali realku u Banjaluci, a nijesu imali zvanja za svećenički stalež. Nu kroz kratko vrijeme primijetilo se da to ne može skupa, jer su đaci valjda zbog svoje "inteligencije" nastojali da imadnu neku prednost nad šegrtima, što je sve ogorčavalo.

Sva nastojanja o pomirivanju nije su potpuno uspjela, te se napokon uprava odluči da đake smjesti po katoličkim obiteljima u Banjaluci i ove su sad vodile nadzor, a samostan je i dalje doprinosa za njihovo uzdržavanje. Naučnici su voljno obavljali svoje dužnosti i imali su dosta prostog vremena za odmaranje, jer im poslije radnje nije držana nikakva obuka.

Opat Dominik osobno ravna zavodom

Da mladići u najljepšoj dobi ne

trate vrijeme uzalud u besposlici, to se uz vjeronauk uvodi poduka u glazbi i pjevanju... Mnogi su šegrti izišli upravo majstori u sviranju pojedinih instrumenata, te su kasnijim sviranjem i kruh zarađivali - naravno u oskudici posla. Znali su ne samo sebe raznoditi, već i čitavo društvo zabaviti prebirući po tankim žicama violine ili tamburice...

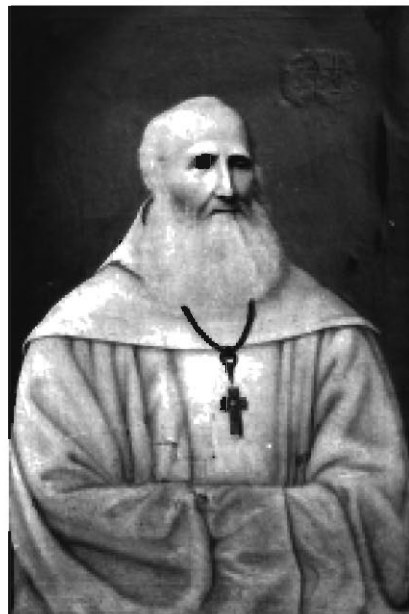
(Br. Klemens) počinje naučnike učiti njemački jezik i ubrzo je ugledao uspjehe svoga rada. Počinje također vježbati gojence u prikazivanju pozorišnih komada, pošto je u to bio vrlo dobro upućen jer je pri dolasku u samostan mnogo radio u omladinskim društvima...

Naučničke predstave nosile su u ovoj okolici rekord i pobuđivale silan interes, ne samo okolišnog stanovništva, već i građanstva banjalučkog. Neprocjenjiva je šteta bila što se sala za predstave nalazila u samostanskoj klauzuri, te je pristup bio dozvoljen samo muškarcima: u ograničenom broju. Mnogima je još i danas živo u svijesti prikazivanje "Muke Isusove", koja je zbilja majstorski, bez prigovora, izvedena bila; pa "Ivo, knez od Semberije" i mnoge druge.

Uz ovaj rad oko obrazovanja mladića pridružuje se i pok. br. Eberhard, sam. graditelj, i podučava gojence u stručnom risanju, jer im je to, kao budućim majstorima od neprocjenjive vrijednosti...

Od godine 1911. u "Domu naučnika" poučavaju se matematika, geometrija, geografija, povijest, sociologija, hrvatski i njemački jezik i stenografija.

Zavod se službeno zvao "Naučni-

čki dom u sirotištu sv. Bernarda i rimokatolička obrtna produžna škola u Delibašinom Selu".

Na svršetku školovanja dobivali su "List osposobljenja" u kojem je stajalo da se od "strane uprave samostana Cistercita Marija Zvijezda kod Banjaluke posvjedočuje kako je dotični "pohađao sa naučnim domom skopčanu obrtnu produžnu školu", te je "današnjim danom osposobljen za pomoćnika" (npr. kolara, stolara, knjigovođu i sl). U istom listu stajalo je da "potpisana uprava želi mladome pomoćniku dobar uspjeh te ga može... preporučiti". Preporuka je zavisila od sljedećih ocjena koje su se nalazile na poleđini Lista. Naime, ocjenjivali su marljivost i napredak, a iz toga su proizlazile tri vrste preporuke koju je samostan upisivao u Listu. Ocjene za marljivost su bile sljedeće: izvanredno, ustrajno, povoljno, dostatno i nestalno. Napredak se ocjenjivao ovako: vrlo dobro, dobro, dovoljno, dostatno i nedovoljno. Iz toga je proizlazila preporuka koja se upisivala na sljedeći način: najtoplije, toplo i ne može.

I danas se često može čuti kako poneko s ponosom kaže da mu je "otac završio zanat kod trapista".

Nastavit će se

Ljetna škola volonterizma, Kotor Varoš 2012.

Ljetna škola u Bosni i Hercegovini, organizirana od strane Caritasa Italija i Caritaso Vittorio Veneto, u suradnji sa Caritasom Banjaluka i Pastoralnim centrom za mlade iz Sarajeva, je ove godine obradio temu animiranja volonterizma.

Kamp se održao u Kotor Varošu, malom mjestu u Republici Srpskoj nedaleko od Banjaluke. Župnik, fra Ante Simunović, je odlučio da ugosti školu smjestivši mlade u svom domu, i obezbjedio korištenje jedne velike učionice van svog doma, za predavanja. Također su korištene i druge vanjske površine za obavljanje aktivnosti rekreativnog tipa.

Kamp je trajao od 23. do 30. kolovoza 2012. godine i aktivnosti su bile organizirane i omogućene uz rad tima 5 volontera, od kojih je 4 lokalnih (Josip, Zvonko, Alen i Minja) uz podršku Grazie Redolfi, bijele kacige Caritaso Italije u Bosni i Hercegovini.

Iz Italije, zajedno sa don Benitom, učesnice su bile dvije djevojke, dok je učesnika iz BiH bilo 15; također su tu bile i dvije djevojke iz Hrvatske. Među ovom grupom učesnika, tu su, kao i ranijih godina, bili i mladi koji žive u domu za nezbrinutu djecu u Banjaluci. Posljednjih dana kampa, grupi se pridružio i Carlo Bernardis, volonter Caritaso Italije u Bosni i Hercegovini, koji je prisustvovao i ljetnom kampu 2011. godine.

Imali smo šest radnih dana; nedjelja i posljednji dan su bili dva izleta, u Banjaluci i u Sarajevu. Prvi dan je bio posvećen aktivnostima i igrama koje su dozvolile učesnicima da se upoznaju i steknu međusobno povjerenje; ostali dani su, pak bili sastavljeni od jednog teorijskog dijela koji se održavao ujutro, i radnih volonterskih aktivnosti koje su se odvijale poslijepodne.

Teme koje su se obrađivale tokom jutarnjim predavanja su bile razne, ali sve su bile povezane sa volontarijatom. Predavači su svi bili lokalni mladi. Na početku se predstavila tema volontarijata i ličnost volontera, usporedo savjetujući mlade o strategijama motivacije volonterizma među svojim vršnjacima. Presentacija ove teme od

strane trenera je bila popraćena praktičnim vježbama, koje služe da osnaže mogućnosti mladih da planiraju volonterske aktivnosti. Kasnije se govorilo o volontarijatu na međunarodnom i na lokalnom nivou: mladi su mogli čuti iskustva mladog bosanskog volontera koji je volontirao u Kanadi i koji je ilustrirao koje su mogućnosti i poteškoće volontera u jednoj zemlji drugačijoj od svoje. Isti dan, učesnici su se susreli i sa Blaženkom Lukenda, zaposlenicom Caritaso Banjaluka, koja im je prezentirala različite projekte koji je Caritas Banjaluka pokrenuo na svojoj teritoriji, ilustrujući im također i mogućnosti volontiranja u sklopu projekata. Blaženka je, između ostalog, prikupila i kontakte mladih, koji su se odmah i prijavili za neke od volonterskih aktivnosti koje organizira Caritas Banjaluka.

Svi treneri su bili zadovoljni entuzijazmom i interesom koji su učesnici pokazali, i koji su ocijenili ovaj teorijski dio kao najinteresantniji i najkorisniji.

Sljedeća tema koja je bila obrađivana je bila planiranje konkretnih volonterskih aktivnosti: mladima su bili predstavljani praktični primjeri o tipologiji primjene aktivnosti, o tome kakvi treba da budu odnosi među

volonterima, te kako se organiziraju aktivnosti. U skladu sa teorijskim dijelom, od učesnika se zahtijevalo da u grupama isplaniraju jednu moguću volontersku akciju.

Volonterske aktivnosti u poslijepodnevnom časovima su bile prvenstveno dvije, i ponavljane su različitim danima: iscijepana su i posložena drva za ogrjev za zimu kod jedne starije gospođe koja živi sama na selu i radilo se na sakupljanju jabuka na stablima u vlasništvu parohije.

Mladi su se pokazali kao jako aktivni i voljni za rad, pa je i atmosfera za vrijeme rada bila veoma vesela; mladi su pokazali da shvaćaju važnost aktivnosti, posebno kada su pomagali gospođi u pripremi ogrijeva i osjetili se korisnim i odgovornim. Kao potvrda ovome, na završnoj evaluaciji, svi su izrazili želju da se sljedeće godine posveti više vremena radnim aktivnostima, pomažući što većem broju ljudi.

Tokom izleta u Banjaluci, mladi su imali priliku da se susretnu sa fra Markom Semren, pomoćnim biskupom u Banjaluci, koji je sa njima razgovarao o važnosti volonterizma, koji je viđen kao potvrda osjetljivosti u susretu sa bližnjima, i koji nadvladava religiozna uvjerenja svakoga i svakoga promatra prvenstveno kao građanina.

Biskup je čestitao mladima na njihovom izboru da posvete dio svoga vremena volontiranju i želio se upoznati do detalja sa svim aktivnostima u koje su oni bili uključeni. Kasnije je prikazao slikovito aktualnu situaciju, sagledavši je iz više uglova, naglašavajući sa kojim sve preprekama treba da se susretne mladi u današnjem svijetu, posebno u sferi duhovnog i emotivnog sazrijevanja. Susret je bio zaista važan jer je biskup postavio više različitih pitanja mladima i obrnuto; postojala je, takoreći, jedna međusobna razmjena, bez straha mladih, i usprkos formalnosti koju je susret podrazumijevao.

Svaki dan je završavao sa jednom malom evaluacijom sprovedenih aktivnosti, kako unutar tima animatora, tako i sa mladima, kako bi na

kraju imali povratnu informaciju, te kako bi se poboljšala organizacija dana. Na kraju je, između ostalog, urađena i jedna finalna evaluacija od strane mladih koji su popunili upitnike koji su im animatori pripremili, i u kojima se od njih zatražila jedna generalna evaluacija svih aktivnosti, logistike i animatora. Ova finalna evaluacija služit će, kao i prethodnih godina, da se razradi i poboljša projekt škole za sljedeću godinu, uzimajući u obzir zapažanja učesnika.

Na nivou logistike, svakodnevne aktivnosti kao što su čišćenje doma i priprema hrane su bile realizirane od strane učesnika, koji su, podijeljeni u male grupe, pomagali animatorima u održavanju domaćinstva.

Škola je zaključena malim final-

nim spektaklom, organiziranim od strane mladih, koji su imali priliku da rade zajedno kako bi se pripremili, jačajući dodatno sposobnosti rada u grupi. Kako mladi, tako i njihovi animatori su bili zadovoljni rezultatom, jer su imali priliku da iskažu svoju kreativnost.

Posljednji dan je odlučeno da će se mladi odvesti u Sarajevo, jer neki od njih još uvijek nisu bili u prilici da posjete ovaj grad.

Animatori i učesnici su rekli da su zadovoljni razvojem i tokom škole sa svih aspekata, i već su naglasili neke aspekte koji bi se mogli poboljšati u budućnosti, uzimajući u obzir lična zapažanja i iskazane evaluacije.

Daniele Bombardi,
Caritas Italiana

Naši darovatelji

Za crkvu Kotor Varoš

1.	Ivka Mandić	50 EUR
2.	Ana Bakula	50 EUR
3.	Niko Vidović	300 HRK
4.	Ivan Šimunović Cvičko	200 EUR
5.	Ilija Mandić 1	100 EUR
6.	Ivo i Mira Stipić	50 EUR
7.	Ivica Stipić-Fiš	50 EUR
8.	Stipo i Kata Franjić	50 EUR
9.	Juro Šimunović Anđelkin	50 EUR
10.	Ilija Šimunović Mijata	50 EUR
11.	Marko Jurić Matošev	100 EUR
12.	Jako Marković	100 KM
13.	Jako Marković	100 EUR
14.	Mato Marić	100 HRK
15.	Slavo Andričić	50 KM
16.	Marko Kovačić Bogdanov	40 EUR
17.	Ivo Oršulić	50 EUR
18.	Kata Stipić	20 EUR
19.	Lucija Furjanić	\$ 500 AUD
20.	Marko Pranjić Lola	200 HRK
21.	Lucija Topalović	50 EUR
22.	Juro Petrušić-Dedin	50 EUR
23.	Ratko Zeba	50 KM
24.	Mato Vujeva	50 Eura
25.	Ivić Josipović	50 Eura
26.	Ivić Josipović	50 Eura
27.	Marko Kljajić	50 EUR
28.	Ivo i Ljuba Marković	50 EUR
29.	Augustin Vidović	50 EUR
30.	Nenad Čolić	100 EUR
31.	Slavo Petrušić Tojinov	50 EUR
32.	Ilija Karajica	115 KM
33.	Željko Kovačić	90 KM
34.	Obitelj Pečnik	50 EUR
35.	Ivica Topalović	50 KM
36.	Ranko Topalović	100 EUR
37.	Nikica Barišić	50 EUR
38.	Mato Marković	100 EUR
39.	Anđelko Jelušić	100 EUR
40.	Ivka Jelušić pok. Mate	100 EUR
41.	Ivan Šimunović Cvičko	100 EUR
42.	Stipo Vidić Efan	100 EUR
43.	Stipo Topalović	50 EUR
44.	Mato Kljajić Joz	100 EUR
45.	Ilija Pranjić	50 EUR
46.	Antonija Kovač	50 EUR
47.	Jela Grgić	50 KM
48.	Marko Kovačić Bogdanov	200 HRK
49.	Stipo Josipović Matin	50 KM
50.	Bernard i Mara Andričić	\$100 US
51.	Mato Topalović Luke	180 EUR
52.	Anto Šimunović Strikan	50 EUR
53.	Ilija Šimunović Tirlica	50 EUR

Fabijan dolazi k nama od latinskog imena Fabianus i prvotno znači onaj koji pripada rimskom patricijskom rodu Fabius . U imenu je latinska imenica faba –bob (vrstamahunarke, "grah") pa bi Fabius značilo bobov ili uzgajatelj boba

Ime ima muške i ženske oblike: Faba, Fabo, Fabjan; Fabija, Fabijana, Fabjana, Fabica, Fabika, Fabiola. Sveti Fabijan je bio rimski biskup i papa od godine 236. do 250. To je doba kada su carske vlasti organizirale velike progone kršćana. Njihov je broj unatoč tomu rastao. Fabijan je zaslužan za reorganizaciju rimske crkvene zajednice: podijelio ju je na sedam okruga te ih povjerio sedmorici đakona. Đakoni su imali notare, zapisničare, koji su brižno skupljali i bilježili podatke, napose o kršćanima-mučenicima. Usto su se brinuli za to da svi mučenici budu dostojno pokopani u podzemnim grobljima, katakombama. Kad je 249. nastupio novi car Decije, novom je žestinom nastavio zatirati kršćanstvo. Prvi je uhićen papa Fabijan. Po kratkom postupku osudio ga je sam car. Osuda je izvršena 20. siječnja 250.: odsječena mu je glava. Pokopan je u Kalistovim katakombama. Njegov kameni sarkofag otkriven je godine 1915. Fabijanovo štovanje proteglo se kroz sva stoljeća. Slikari ga prikazuju u biskupskom ornatu s mačem i golubom. Fabijan spada u "zimске svece", dolazi pri kraju zime -20. siječnja (uvijek zajedno sa Sebastijanom) - kad u stabla počinje navirati sok, znak blizine proljeća.

Feliks - Latinski pridjev felix - sretan, blažen, rodan korijen je ovom

Imena i imendani

imenu. Iz izvornog (latinskog) imena granaju se mnoge, osobito ženske izvedenice: Feliksa, Felicija, Felica, Felka, Lica, Licija, Felicijana, Felicisima (felicisimus je superlativ od felix), Felicita, Felicitas (latinski felicitas - sreća), Felicitata, Feliče. Ima i muških imenskih oblika: Felicij, Felicije, Felicijan, Feliče. Zatim su mnogi oblici prijevoda: Srećko, Sretko; Srećka, Srećica, Sretka, Sretna, Sveti Feliks, mučenik, u kalendaru je 14. siječnja. Malo je podataka o njemu, a ti su vrlo neobični i teško objašnjivi. Bio je svećenik i učitelj u Rimu. Na rimskom području Monte Pincio ubili su ga šiljastim pisaljka vlastiti učenici. Nepoznato je vrijeme, kad se to dogodilo. Istog je datuma spomendan drugoga sveca istog imena, Feliksa Nole (kod Napulja), koji je umro godine 260. i osobito je štovan u rano kršćansko doba. Treći je sveti Feliks iz mjesta Cantalice u Umbriji, a ima spomendan 18. svibnja. Rođen je godine 1515. Stupio je u kapucine kao brat-laik. Više od 40 godina u Rimu je imao dužnost skupljati milostinju za samostan (kapucini su živjeli od isprošenih darova!). Zbog prirodnog i blagog ponašanja postao je vrlo popularan među pukom. Budući da je za svaki dar uzvraćao "Deo gratias" ("Bogu hvala!") prozvali su ga jednostavno "brat Deogratias". - Sveti Feliks Valois ima spomendan 20. studenoga. Rođen je 1127. u francuskom području Valois. Suutemeljitelj je Redatrinataraca. Umro je 1212. u Parizu. A 30. prosinca u kalendaru je spomendan svetog Feliksa I. koji je bio papa godine 268. do 274. Sveta je Felicita u kalendaru 7. ožujka, uvijek sa svetom Perpetuom. Bile su to dvije žene, kršćanske katekumene (pripravnice za krštenje), koje su godine 203. u Kartagi, zajedno s drugim kršćanima, bačene pred divlje zvijeri u arenu. Obje su preživjele, a zatim ubijene nožem.

Ferdinand - Ime čine gotske riječi frithu (mir, zaštita) i nanth (smion, hrabar, drzak). U hrvatskom se jeziku pojavljuje i kao Ferdo, Ferika, Ferči, Fernando (prema

španjolskom), Nando; u ženskom pak rodu Ferdinanda, Fernanda, Ferka, Ferda, Ferdina. U kalendaru je spomendan svetog Ferdinanda 30. svibnja. Ferdinand je sin kralja Alfonza IX. rođen godine 1199. Kao kralj Ferdinand III. naslijedio je i udružio kraljevstva Kastilje (središnja Španjolska) i Leóna (sjeverozapadna Španjolska) i s velikim uspjehom vodio borbe protiv Maura. Godine 1221. utemeljio je glasovitu katedralu u Burgosu, a 1243. sveučilište u Salamanci. Umro je 30. svibnja 1252. u Seville i pokopan u tamošnjoj katedrali. Kao svetac slavi se 15. lipnja i portugalski prestolonasljednik Ferdinand koji je godine 1437. bio predan kao talac Maurima; zbog poznatijih svetaca malokad je u kalendaru.

Fidel(is) Latinski pridjev fidelis znači vjeran, pouzdan, iskren, pošten, čestit. U hrvatskom su području imenske izvedenice Fidelij, Fidelije, Fidelio, Fidel (prema španjolskom), Fido, Fico, Filja, a u ženkom obliku: Fidelija, Fidela, Fidelka, Fidelica, Fida, Fidica, Ela, Elica, Dela, Delka, Delica, Fidelisa. U prijevodu uz Vjeran još Vjero, Vjere, Vjerko, Vjeranko, Vjerislav, u ženkom rodu Vjera, Vjericica, Vjerka, Vjerna, Vjeranka, Vjerna, Vjerenica, Vjerislava... (Usporedi i kod: Sofija). U kalendaru je 24. travnja sveti Fidelis (Fidel) Sigmarinški, kapucin, mučenik. Rođen je 1578. kao sin gradonačelnika Roya u Sigmaringu (na Dunavu, sjeverno od Bodenskog jezera). S 20 godina započeo je studije u Freiburgu/Br. i 1603. doktorirao iz filozofije, a 1611. iz obaju prava. Bio je pravnik i sudac. Puk ga je zbog njegova poštenja i pravednosti nazvao "advokatom sirotinje". Odrekao se svjetovne karijere i stupio u Kapucinski red te je zaređen za svećenika. Nastavlja teološki studij, a zatim kao službeni propovjednik putuje po njemačkim i švicarskim mjestima braneći vjeru. Bilo je to vrijeme vrlo žestokih sukoba katolicizma i protestantizma. Godine 1622. umorili su ga kalvinistički seljaci nedaleko od švicarskog grada Chura. Fidelis je prvomučenik Kapucinskog reda. Patron je pravnik.

Nastavit će se...

UBODI KUKACA

Ne znam zašto me često ubadaju pčele ili neki drugi kukci. Poslije uboda mi se ponekad pojavi crvenilo na mnogim mjestima po tijelu, a onda me jako svrbi. Čak se katkad jave i nepodnošljivi bolovi te jako otekne široko područje oko uboda. Postoji li neki prirodni lijek protiv tih uboda?

ODGOVOR

Kad ubode pčela, osa, stršljen ili drugi kukac, ubod i okolno mjesto pocrveni, otekne, a često se pojavljuju jaki bolovi. Ubodi, pogotovo ose i stršljena, u ustima i na vratnim žilama mogu biti i smrtonosni ako liječnik hitno ne reagira. Prije 20 godina, kada sam u Njemačkoj vodio stare osobe na hodočašće, za vrijeme vožnje osa je uletjela vozaču autobusa u usta i ubola ga. Nakon nekoliko minuta pao je u nesvijest. Telefonom sam pozvao policiju i liječnika, sjeo za volan i prvi put vozio autobus da hitna pomoć što prije dođe do nas. Liječnik je vozaču odmah dao injekciju i rekao mi kako je upravo ta vožnja autobusa skratila njemu put, ali i spasila život vozaču.

Ne mogu zaboraviti ni 1958. kad smo mi učenici osmoga razreda igrali nogomet s učiteljem kojega je iznenada ubola osa u jezik. Za nekoliko minuta jezik mu je toliko otekao da je nakon 15 minuta umro od gušenja. Kad ubode pčela, osa, stršljen ili neki drugi kukac, treba odmah izvaditi žalac, ako ga ima, i isisati krv iz ubodenog mjesta. Kod alergijskih reakcija, zbog kojih može doći i do šoka cirkulacije, mora

se žurno zatražiti liječnička pomoć. Osobito u slučaju uboda u usta i grlo. Preporučujem i sljedeće.

Luk (*Allium cepa*). Pojedite odmah svježi luk. Time se sprječava oteknuće u području usta, grla, ali i na drugim dijelovima tijela. Istodobno razrežite glavicu luka i stavite kao oblog na ubodeno mjesto. Svakih 10 minuta zamijenite oblog novim, svježim lukom. On će izvući otrov uboda kukaca i ne će biti nikakvih posljedica.

Iscedina svibanjske ruže (*Rosa gallica*). Preljite 30 g svježih cvjetova i listova svibanjske (galske) ruže provrelom litrom jabučnog octa, dobro zatvorite i ostavite osam dana na suncu. Procijedite i ulijte u tamne bočice te čuvajte na hladnom i tamnom mjestu kako biste ih imali pri ruci. Nakon što izvadite žalac pčele, ose, stršljena ili drugih kukaca, isisajte krv iz ubodenog mjesta pa stavite oblog od te tinkture. Oblog mijenjajte svaki sat.

Sok od divljega pelina (*Artemisia vulgaris*). Ubode li pčela, osa ili neki drugi kukac, izvadite žalac, ako postoji, isisajte krv iz ubodenog mjesta i uzmite svježi list divljega pelina, dobro ga zgnječite prstima da izađe sok koji utrljavajte na ubodeno mjesto svakih 15 minuta.

Sok od suličastoga trputca (*Plantago lanceolata*). List suličastoga (ženskog, uskolisnog) trputca dobro zgnječite prstima da izađe sok, namažite njime ubodeno mjesto, a svježi list stavljajte kao oblog svaki sat.

Lavandino ulje (*Lavandulae aetheroleum*). Ako idete šumom ili se negdje drugdje želite zaštititi od napada kukaca, izmasirajte se uljem od lavande pa se oni ne će ni približiti, a kamoli ubosti. Lavandino ulje je svijetložuto, ugodna mirisa, ljuta i nagorka okusa, a dobiva se iz svježih lavandinih cvjetova.

Acetilsalicilna kiselina (aspirin, andol). Pri ubodu pčele, stršljena i slično, na mjesto uboda stavite tabletu aspirina koja je malo navlažena vodom ili slinom. Tabletu lagano tiskamo na mjesto uboda najmanje minutu-dvije i onda bacimo. Tako ne dođe do otekline ni svrbeža i ubod uskoro zaboravimo.

BUBULJICE (Akne)

Moja kći uskoro će biti punoljetna. Uvijek je bila zdrava, ali ima velikih problema s kožom. Već nekoliko godina pojavljuju joj se akne na licu, prsima i leđima. Sad ih već ima toliko da ne želi nikamo izaći i sve se više povlači u sebe. Sve smo pokušali kod liječnika, išli smo travarima i alternativcima, ali ništa joj nije pomoglo. Što nam savjetujete?

ODGOVOR

Bubuljice se javljaju poglavito kod mladeži. Tipično je za akne da se pojavljuju ponajprije na licu, ali i na prsima, ramenima te leđima. Nastaju zbog upale oko žlijezde lojnice, infekcije i začepjenja kanala, pojačanoga lučenja i naslaga loja koji se zadrži u kanalima. Ta kronična kožna bolest, prouzročena hormonski, sve više zahvaća omladinu industrijskih zemalja.

Preporučujem:

Umivanje. Lice i kožu po kojoj su prištići ne perite u hladnoj, nego u mlakoj ili toploj vodi.

Čaj od mirisne ljubice (*Viola odorata*). U šalicu vrele vode stavite dvije male žlice cvjetova i listova mirisne ljubice, ostavite 5-10 minuta poklopljeno, procijedite te popijte toplo i na gutljaje. Na dan se piju dvije šalice, a istodobno se uvarkom isperu akne, osipi i druge kožne bolesti. Majka koja doji dijete, a ono ima crvenilo na licu, treba svaki dan namazati crvenilo na djetetovoj koži tim čajem i sama popiti šalicu čaja na dan. Ne bude li to činila, crvenilo bi moglo prijeći u vrlo neugodan neurodermatitis!

Čaj od divlje maćuhice (*Viola tricolor*). Preljite dvije male žlice divlje maćuhice šalicom vrele vode, ostavite 10 minuta poklopljeno, procijedite te popijte toplo i na gutljaje. Triput na dan pije se po jedna šalicu čaja. Također, čajem se masiraju akne ili se na njih stavlja gaza natopljena čajem. Čaj od divlje maćuhice čisti krv i osobito je djelotvoran kod bubuljica, osipa i kožnih bolesti.

Nastavit će se...

Ekološki problemi

Ekologija je riječ koja nikad nije bila shvaćana ozbiljno jer mnogo ljudi još uvijek misli da ekolozi i znanstvenici samo plaše ljude kada govore o rastućim ekološkim problemima. Kad bi ovo samo bila istina! Ali nažalost stvarnost je nešto potpuno drugačije jer se sada moramo boriti s više ekoloških problema nego ikad u povijesti čovječanstva.

Globalno zatopljenje je trenutno najozbiljniji ekološki problem, a istaknutiji ekološki problemi su i zagađenje zraka i voda, izumiranje mnogih životinjskih vrsta, kisele kiše i mnogi drugi.

Majka Zemlja je postala vrlo ranjiva a ako je ona ranjiva i mi samim time postajemo ranjivi. Globalno zatopljenje je već prouzročilo ozbiljne klimatske promjene, a klimatske promjene u kombinaciji s zagađenjem zraka i voda su odgovorne za mnoge bolesti i naravno za mnoge smrti. Unatoč tome što postoji toliko mnogo problema koji već pokazuju svoj razorni potencijal, prikladnih akcija još uvijek nema na globalnoj razini. Ima nekih malih akcija, ali ono što je zaista potrebno je jedna ogromna akcija na globalnoj razini koja zahtjeva uključenost gotovo cijelog čovječanstva. Male akcije su dobre samo za određena ograničena područja, ali imaju malo ili ništa utjecaja na globalnu situaciju.

Neki znanstvenici čak smatraju da je možda već sad sve gotovo jer nismo napravili odgovarajuće korake na vrijeme, ali ipak možda još postoji nada, ako ne u smislu otklanjanja problema onda barem u smislu zaustavljanja pogoršanja postojećih problema. Nažalost akcija ovakvog tipa je gotovo nemoguća jer mnogo ljudi nema razvijenu ekološku svijest i samo misle kako zadovoljiti svoje potrebe. Fosilna goriva koja su uglavnom odgovorna za globalno zatopljenje su još uvijek dominantan izvor energije, a obnovljivi izvori energije su stvar budućnosti. Koje budućnosti? Ako se ovaj trend nastavi, kakva će to budućnosti biti? Trebamo li se stvarno dovesti na rub izumiranja da bi shvatili što trebamo napraviti ili

će čovječanstvo bar jednom reagirati dok je još vrijeme?

Nažalost čovječanstvo ne misli dovoljno na buduće generacije i njihovo pravo da od nas naslijede Zemlju isto tako jaku i lijepu kao danas, a ne potrošeni planet bez prirodnih ljepota i dobrih životnih uvjeta. Mi jednostavno nemamo pravo uzeti cijeli planet od naših nasljednika i nadati se da će oni kasnije izmisliti nešto što će riješiti sve probleme koje smo stvorili. Zarada i ekonomija su još uvijek u očima mnogih mnogo važnije stvari od ekologije koja je za njih samo nešto o čemu pričaju ljudi ekolozi, odnosno nešto o čemu oni ne bi trebali razmišljati. Trebali bi stvarno zaštititi naš planet i uložiti mnogo truda u očuvanje života i planeta, a trenutno radimo upravo suprotno uništavajući planet. Mi živimo u doba najgore krize u povijesti čovječanstva. Strašno puno ljudi na svijetu živi u gladi ili na rubu gladi, ali mi poprilično uspješno uspijevamo ne obazirati se na njih i njihove probleme. Mi tu uspješno od hrane radimo razna goriva u obliku biodizela i bioetanolu, a naši dragi političari nas uvjeravaju da je sve to zapravo super ideja jer ćemo smanjiti uvoz nafte – ako bude sreće možda čak i za nekoliko postotaka.

Nikoga zapravo nije briga što ćemo mi ta biogoriva jako skupo platiti kroz više cijene hrane (koju naravno uvozimo jer je nema dosta zbog toga što hranu koju imamo pretvaramo u goriva), veće ukupne emisije stakleničnih plinova, a na kraju i zbog veće cijene goriva jer hrana koju pretvaramo u gorivo postaje sve skuplja. Ali unatoč svemu tome – mi ćemo za razliku od onih koji već sad nemaju hrane preživjeti. Oni vjerojatno neće – nemaju dovoljno plodne zemlje za proizvodnju hrane, a nemaju niti dovoljno novaca da uvoze sve skuplju hranu. Ali koga zapravo briga za njih? Sve dok uspijevamo utažiti svoju žeđ za novcem i luksuzom – nama je dobro. I uvijek tražimo još više. Ova nezasićenost je zapravo glavni pokretač svih ekoloških problema koji postoje. Kapitalizam sa sobom nosi kapitalne dobiti i to je mjerilo uspjeha neke

kompanije. Ako je dobit veća – kompanija je bolja. A dobit se uvijek može povećati ako natjeraš ljude da rade više, a smanjiš glupe izdatke kao na primjer izdatke za očuvanje okoliša.

Socijalistički režimi idu u drugu krajnost – svi trebaju biti isti, pa se zbog toga nikome niti ne da baviti problemima jer ionako će na kraju biti isti kao i ostali (takozvana grupna odgovornost). U budućnosti će se morati pojaviti neka bolja ekonomsko-društvena uređenja, samo se nadamo da to neće doći prekasno. Situacija je toliko izvan kontrole da glavni na ekološki problem – globalno zatopljenje – nitko na visokoj razini ne gleda ozbiljno, ali ako raste cijena nafte onda se stvara frka i panika. To je tužna ekološka realnost u kojoj živimo.

Dobro znamo da radimo veliku štetu planetu, ali sve dok dobit raste šteta je prihvatljiva. A lista ekoloških problema sve je veća – klimatske promjene, globalno zatopljenje, zagađenje okoliša, ugrožene životinje itd. Da bi se stvarno nešto pokrenulo na bolje potrebno je da visoko rangirani političari budu na strani ekologije, a ne na strani ekonomije. I to ne samo u vrijeme predizborne kampanje, već i nakon izbora jer tek tada mogu napraviti promjene.

Papa Ivan Pavao II je 1990 godine na svjetski dan mira izgovorio vrlo zanimljivu rečenicu: „Ozbiljnost ekološke situacije otkriva u kako je dubokoj krizi ljudski moral“. A to je bilo prije gotovo 20 godina (tada se isto glavni svjetski političar prezivao Bush). Ekološki problemi su danas daleko ozbiljniji nego ikad prije i jednostavno moramo nešto poduzeti ako želimo da ljudska rasa opstane na planetu zvanom Zemlja.

Problemi koje imamo neće jednostavno nestati. Globalni ekološki problemi zahtijevaju globalnu akciju, akciju na razini cijelog svijeta. *Je li to moguće?*

ekoloskiproblemi.blogspot.com

Visovac, franjevački samostan na Krki

Otočić Visovac nalazi se u krilu rijeke Krke, "Dinarine kćeri" kako reče pjesnik Petar Zoranić. U sastavu je Nacionalnog parka „Krka“. Nalazi se između Roškog slapa i Skradinskog buka. Od Drniša je udaljen desetak minuta vožnje automobilom.

Na otočiću je samostan Franjevaca provincije Presvetog Otkupitelja.

Krka, probijajući se kroz brdovite usjeka nakon prolaska tjesnaca Među gredama smiruje svoj tok i tvori široko prostrano jezero. Na tom jezeru je otočić Visovac, koji su stvorili redovnici usrdnim i dugotrajnim nasipanjem oko „Bijele stijene“ i zidom je odvojili od vode.

Visovac se prvi put spominje 1345. kada ga kralj Ljudevit Anžuvinsk daruje knezu Budislavu Ugriniću. Otočić su naselili pustinjaci sv. Augustina. Izgradili su samostan i malu crkvu posvećenu sv. Pavlu. Ne zna se točno kada su redovnici sv. Augustina napustili Visovac – Bijelu stijenu. Grgur Utješinović je negdje oko 1445. godine Visovac (Lapis albus), kao miraz svoje supruge (Ane Martinušić - Šubić) darovao franjevcima Bosne Srebrene, kojima je papa

1437. odobrio preuzimanje sedam samostana s crkvama, grobljima te ostalim imanjem u Ugarskoj, jer su pred turskim napadima napuštali neke dijelove Bosne te odlazili širom Ugarske, pa i u primorje. Turci su mnogo puta pokušavali osvojiti drniški i šibenski kraj, pa je njihovim napadima prestao miran život franjevaca na Visovcu.

Ljetopisci samostana Visovac zabilježili su mnoge događaje iz ovih, a i kasnijih teških dana i godina.

Samostan na Visovcu sagrađen je u XV. stoljeću. Za vrijeme Kandijskoga rata (1648.-1672.) franjevci su morali napustiti samostan, koji je tada izgorio. Prve polovice XVIII. stoljeća sagrađeno je jedno krilo samostana tzv. Babuša (po graditelju Babiću), a novo krilo samostana izgrađeno je početkom XX. stoljeća.

Prvo je crkva sagrađena u gotičkom stilu. Kasnijom obnovom i dogradnjom dobiva karakteristike baroka. Prigodom jedne obnove pronađena je stara slika Bogorodice s Djetetom. Na slici su i sv. Ivan Krstitelj u kostrijeti lijevo od Gospe, a desno sv. Franjo. Ispred je skroman lik da-

rovatelja. Sadašnji izgled crkva je dobila 1725. godine, a uz nju je 1728. izgrađen zvonik. Posvećena je Majci od Milosti. Hodočasti joj se 2. i 15. kolovoza.

Crkva i samostan obnovljeni su u drugoj polovini minulog stoljeća.

Treba, nakon molitve, vidjeti i uživati u ljepoti crkve: oltar Gospe od Milosti, oltar sv. Ante, sv. Josipa te oltar sv. Križa. U crkvi su orgulje iz 1771. godine, a ograda oko kora je barokna iz 1773. godine.

Uz samostanski arhiv i bogatu knjižnicu tu je muzej, koji je otvoren posjetiteljima. U muzeju je arheološka zbirka predmeta pronađenih u okolici Visovca te više stoljeća stari liturgijski predmeti i misno ruho.

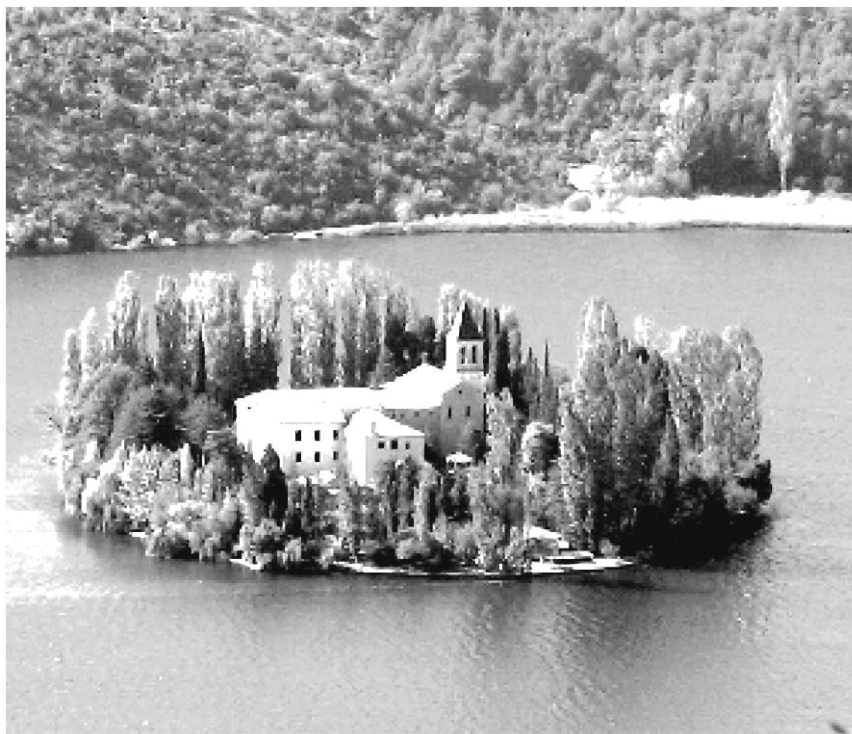
Samostan je okružen šetnicama bogatim zelenilom. Razno drveće vezano za naše podneblje, a tu su i palme i bambusi. Svaka generacija je dala nešto svoje i obogatila ljepotu okružja. Šarenilo cvijeća upotpunjuje doživljaj ugođe, mira i tišine uz cvrkut ptica i blago udaranje vode o zidove otočića.

Nije ni čudo da je Franjevačka provincija Presvetog Otkupitelja na Visovac smjestila novicijat. Franjevački kandidati za svećeničko zvanje provode određeno vrijeme u kontemplaciji. To je vrijeme kada uče i trude se oblikovati svoje misli i osjećaje po uzoru na sv. Franju jačajući duhovnu snagu za vršenje svoga zvanja. Kažu da je tu novicijat uspostavljen još 1568. godine. Nekada su franjevački novaci uglavnom bili đaci sa završenom klasičnom gimnazijom u kojem sjemeništu. Danas je u novicijatu više novaka koji su završili, da tako kažem, svjetovne škole i fakultete. Njima je Bog rekao da „svoju lađu ostave kraju“, a put nastave kamo ih franjevačka zajednica pošalje da slaveći Boga služe čovjeku.

Plavetnilo neba, modrozeleno voda, let ptica i plov riba te ljepota zelenih stabala, voća i šarenilo cvijeća na otočiću sljubilo se s mirnim tokom rijeke i tihom molitvom redovnika.

Visovac katkada dnevno posjeti više od tisuću turista. Pridružite im se nećete požaliti.

Luca Koroman

Naši darovatelji

U KSA

1.	Anda Marić	5 EUR
2.	Ilija Mandić	60 EUR
3.	Jela Draguljić	50 HRK
4.	Manda Marić	40 EUR
5.	Jozo Kljajić Ivušin	20 EUR
6.	Marko Pranjić Lola	30 KM
7.	Jakov Kljajić	10 EUR
8.	Marko Pezerović	100 HRK
9.	Perka Topalović	10 KM
10.	Marko Kljajić	20 EUR
11.	Manda Marić	100 HRK
12.	Jelena Zeba	20 EUR
13.	N.N	50 EUR

Za crkvu Vrbanjci

1.	Ivan Šimunović Cvičko	100 EUR
2.	Mato Draguljić	150 EUR
3.	Jelica Blažević Ribarić	50 EUR
4.	Matoš Ivić (Ante)	200 EUR
5.	Miroslav Piličić	100 CHF
6.	Luca Piličić	100 CHF
7.	Nenad Čolić	100 EUR
8.	Ilija Petrušić	50 EUR
9.	Marko Ivić	100 EUR
10.	Ivo i Ljubica Bilanović	200 EUR
11.	Domagoj Marić	100 EUR
12.	Nik Piličić	100 EUR
13.	Anto Šubara	100 CHF
14.	Željko i Ivka Draguljić (Ivice)	100 EUR
15.	Ivo i Marija Vidović	100 EUR

Za crkvu Sokoline

1.	Mato Vilus	100 EUR
----	------------	---------

14.	Ana Grgić	10 EUR
15.	Ivo Stipanović	10 EUR
16.	Mara Marić	10 EUR
17.	Jela Marić	5 EUR
18.	Ivica Topalović	10 KM
19.	Ranko Topalović	20 KM
20.	Petar Kovačić	20 KM
21.	Mato Marković	10 EUR
22.	Manda Marić	200 HRK
23.	Mira Kovač	50 KM
24.	Ilija Pranjić	30 EUR
25.	Anto Šimunović Strikan	20 KM
26.	Ilija Šimunović-Tirlica	20 EUR
27.	Dragan Juričević	460 KM

Za Glasnik

1.	Ilija Čolić	20 EUR
2.	Marko Pavić	20 EUR
3.	Ilija Topalović	10 KM
4.	Anuša Zeba	10 EUR
5.	Ilija Pranjić	20 EUR
6.	Ekipa Wels	100 EUR
7.	Stipo i Kaja Josipović	20 EUR
8.	Ivica Topalović	10 KM
9.	Ilija Šimunović Tirlica	20 EUR

Naši darovatelji

Za spomen obilježje

1.	Kata Stipić	50 EUR	21.	Marijan Ivić	100 EUR
2.	Jako Jelušić	100 EUR	22.	Slavo Petrušić Toinov	100 EUR
3.	Ivo Petrović (Plitska)	100 CHF	23.	Pile Grgić i Mara	50 EUR
4.	Marjan Ivić	100 EUR	24.	Stipo Kavedžija	200 HRK
5.	Slavo Petrušić (Toinov)	100 EUR	25.	Ilko Grgić-Špic	20 EUR
6.	Ivka Mandić	50 EUR	26.	Josip Draguljić	50 EUR
7.	Ilija Mandić	100 EUR	27.	Ruža Pezerović Kljajić	25 EUR
8.	Ivo i Mira Stipić	30 EUR	28.	Viktor Grgić	150 EUR
9.	Ivica Stipić-Fiš	50 EUR	29.	Juro Petrušić- Dedin	50 EUR
10.	Juro Jelušić	40 EUR	30.	Ratko Zeba 50	50 KM
11.	Juro Šimunović-Andelkin	50 EUR	31.	Ivo i Ljuba Marković	50 EUR
12.	Mato Jukić	40 KM	32.	Anto i Kaja Šimunović	50 EUR
13.	Mato Kljajić Jozin	100 EUR	33.	Manda Zeba	10 EUR
14.	Ivan Josipović –Županov	50 EUR	34.	Jako Josipović	200 HRK
15.	Vidić Josip (Vida)	200 HRK	35.	Mato Marić	100 EUR
16.	Stergar Zdenka	300 HRK	36.	Davor Bjelobrk	100 EUR
17.	Ivo Kljajić Antin	50 EUR	37.	Manda Vidović	50 EUR
18.	Jozo Kljajić Ivušin	50 EUR	38.	Stipo Josipović i Kaja (Kelin)	200 EUR
19.	Nediljko i Olgica Brkić	50 EUR	39.	Petar, Luka i Marko Kovačić	100 EUR
20.	Ivo Petrović	100 CHF	40.	Andelko Jelušić sin Ivana	100 EUR

NAPOMENA:

NA SPISKU koji je već objavljen, pod brojem 117, Ilija Petrović treba da stoji 200 CHF, a ne 1000 HRK.*

ZANIMLJIVOSTI

Grof Nikola Monte Mellini napisao je godine 1709. nekoliko stihova i rečenica s lijepim željama za Božić te poslao svojim prijateljima i rodbini, stoga se smatra izumiteljem božićnih čestitki. Iako je zamisao bila lijepo prihvaćena slanje čestitki za Božić proširilo se tek u 19. stoljeću kada su dvije tiskare u Milanu počele prodavati razglednice s prigodnim

Na mjestu špilje Isusova rođenja u 4. je stoljeću izgrađena bazilika. Mjesto gdje su bile jaslice u koje je Marija položila Isusa označava velika srebrna zvijezda s natpisom na latinskom jeziku "Ovdje je Djevica Marija rodila Isusa Krista". Betlehem je smješten u Judejskom gorju na 2 brežuljka visoka 750 metara.

Prema jednom dokumentu iz sredine XVII. stoljeća prvim drvcom s upaljenim svijećama smatra se jela u dvorcu Heidelbergu na čijim su granama 1650. na vjenčanju francuskog vojvode, koje je bilo na Božić, po prvi put zasjale prave voštanice dočaravajući tako svijetlost koju svijetu Isus donosi svojim rođenjem.

Isus se rodio 6.-4. pr. Krista. U Evanđelju stoji zapisano da je Isus rođen u vrijeme kralja Heroda a ovaj je umro 4. prije Krista. Naime mi godine brojimo prema izračunu Dionizija Malog, monaha iz 6. stoljeća koji je izračunao godinu Kristova rođenja ali se u proračunu zabunio za nekoliko godina.

Čokoladne zvjezdice s lješnjacima

Priprema

Pjenasto izmiksati maslac i smeđi šećer. Dodati jedno cijelo jaje i jedan žumanjak. Smjesi dodati suhu smjesu od brašna, kakaa i mljevenih lješnjaka. Sve dobro umijesiti u jednoličnu masu.

Tijesto staviti u hladnjak na pola sata. Nakon što je ohlađeno, tijesto razvaljati te modlom izrezati zvjezdice.

Poslagati ih u tepsiju, premazati lagano izrađenim bjelanjkom te ih posipati nasjeckanim lješnjacima. Peći na temperaturi od 180 stupnjeva.

Posluživanje

Kekse je najbolje ispeći nekoliko dana prije te ih pustiti da malo omekšaju, jer zbog puno kakaa tek pečeni budu malo tvrdi.

Oblande za sedam minuta

Najbrži recept za obladne koji postoji. Uložite 10 minuta truda i uživajte cio dan uz ovu poslasticu.

Potrebni sastojci:

1/2 l mlijeka
1/2 kg šećera
4 žlice brašna
1 jaje
100 gr čokolade
1 margarin

Dober tek!

Priprema:

Sve ove sastojke zajedno kuhati 7 minuta. Ravnomjerno filovati obladnu.

Oblande sa jafa biskvitom

Sastojci:

400 gr šećera
3 dcl vode
250 gr margarina
100 gr čokolade
400 gr mljevena keksa
200 gr mljevenih oraha
300 gr jafa keksa
2 lista većih obladni

Priprema:

Šećer i vodu prokuhati da se šećer istopi, pa dodati margarin i čokoladu da se istopi.

Skinuti sa vatre pa umiješati mljeveni keks i mljevene orahe.

Ohladiti masu i filovati obladne.

Na jedan list obladne staviti 1/2 fila poredati jafa keks, pa staviti drugi dio fila i poklopiti listom obladne.

Opteretiti nečim teškim i ostaviti da se ohladi.

HUMOR.HUMOR.HUMOR.HUMOR.

Baka unuci:

«Ove godine si od mene možeš zaželjati jednu lijepu knjigu.»

Kaže unuka:

«Odlično, želim si tvoju štednu knjižicu.»

Svi su pokloni otvoreni, a očajna žena se izdere na muža: "Stvarno te ne razumijem. Već ti godinama poklanjam karirane kravate i sad ti se odjednom više ne sviđaju?!"

Sretnu se dvije plavuše.

Kaže jedna: "Božić ove godine pada na petak!" Na to će druga: "Znam, samo se nadam da nije

Razgovaraju dva Djeda Božićnjaka.

"Termosice su stvarno odličan izum. Zimi mi je čaj vruć, a ljeti limunada hladna", kaže jedan, a drugi dodaje:

«Imaš pravo. Samo mi nije jasno kako termosica kuži koje je godišnje doba.»

Tri muškarca razgovaraju o svojim božićnicama.

Kaže prvi: "Radim u banci. Od božićnice ću si kupiti auto, a s ostatkom idem na putovanje."

Kaže drugi: "Radim za Mercedes. Od božićnice ću si proširiti bazen, a s ostatkom idem na put oko svijeta."

Kaže treći: "Radim u školi. Od božićnice ću si kupiti pulover." Svi ga začuđeno pogledaju i pitaju: "A što ćeš s ostatkom?" "Pa... nadam se da će mi ostatok mama nadodati", odgovara učitelj.

"Jako sam zabrinut za ženu. Otišla je u grad, a vani je pravo nevrijeme, snijeg pada kao lud", povjerava se jedan prijatelj drugom. "Ma ne brini, ući će u neki dućan i čekati da se vrijeme smiri", smiruje ga prijatelj. "Pa tog se i bojim", odgovara zabrinuti muž.

Poštanski službenici otvaraju pismo za Djeda Božićnjaka: "Dragi Djede, imam 10 godina i živim u domu. Druga djeca uvijek dobivaju lijepe poklone, a na mene nitko ne misli. Želim si nalivpero, bilježnicu i ravnalo." Službenici odlučuju skupiti novac i ispuniti želju jadnom djetetu, ali uspijevaju kupiti samo nalivpero i bilježnicu. Nakon tri tjedna u poštu stiže novo pismo dječaka: "Dragi Djede. Hvala ti na poklonima. Jako sam se razveselio. Ravnalo nažalost nije stiglo. Vjerojatno su ga ukrade budale iz pošte."

Pošten odvjetnik, marljiv političar i Djed Božićnjak pronalaze novčanicu od 100 eura. Tko će je zadržati?

- Djed Božićnjak jer ostali ne postoje.

Zove čovjek i pita: - Halo, je li to savjetovalište za alkoholičare?
- Da, jeste. - Ja bih htio da me posavjetujete što da pijem večeras!

Ljudožder je uhvatio kršćanina. Ovaj, kao da ga utješi, kaže: "Neću te odmah pojesti, čekat ću Božić."
"Zašto baš Božić, kad je naša najljepša fešta?"
"Jer ste vi kršćani na Božić ... bolji."

Kaže otac nakon još jednog Božića: "Sada znam zašto sam kao dijete više volio Božić. Nisam morao plaćati poklone."

HUMOR.HUMOR.HUMOR.HUMOR.

 Nema raja bez rodnoga kraja!

